

การพัฒนายุทธศาสตร์การส่งเสริมการเรียนรู้ของครอบครัวสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

นางสาวอุทุมพร อินทจักร์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาพัฒนศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการ และความเป็นผู้นำทางการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2553

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

DEVELOPMENT OF STRATEGIES TO PROMOTE FAMILY LEARNING
FOR LOCAL ADMINISTRATIVE ORGANIZATIONS

Miss Autumporn Intachak

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Doctor of Philosophy Program in Development Education
Department of Education Policy, Management, and Leadership
Faculty of Education
Chulalongkorn University
Academic Year 2010
Copyright of Chulalongkorn University

531219

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การพัฒนายุทธศาสตร์การส่งเสริมการเรียนรู้ของครอบครัว สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
โดย	นางสาวอุทุมพร อินทจักร์
สาขาวิชา	พัฒนศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	อาจารย์ ดร.อมรวิชัย นาครทรรพ
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม	รองศาสตราจารย์ ดร.จิตตินันท์ เดชะคุปต์

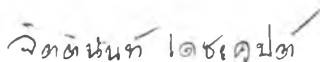
คณะกรรมการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศึกษาศาสตร์บัณฑิต

..... คณบดีคณะครุศาสตร์
(ศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย กาญจนวาสี)

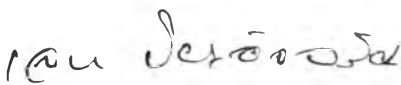
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชื่นชนก โควินท์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(อาจารย์ ดร.อมรวิชัย นาครทรรพ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม
(รองศาสตราจารย์ ดร.จิตตินันท์ เดชะคุปต์)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.หทัยรัตน์ ทับพร)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เลขา ปิยะอัจฉริยะ)

อุทุมพร อินทจักร์ : การพัฒนายุทธศาสตร์การส่งเสริมการเรียนรู้ของครอบครัวสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. (DEVELOPMENT OF STRATEGIES TO PROMOTE FAMILY LEARNING FOR LOCAL ADMINISTRATIVE ORGANIZATIONS) อ. ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: อาจารย์ ดร.อมรวิรัช นาคทรพรพ, อ. ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม: รองศาสตราจารย์ ดร.จิตตินันท์ เดชะคุปต์ , 400 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้ของครอบครัว 2) เพื่อพัฒนายุทธศาสตร์การส่งเสริมการเรียนรู้ของครอบครัวสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและ 3) เพื่อประเมินสัมฤทธิ์ผลเบื้องต้นของการพัฒนายุทธศาสตร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตลอดจนปัญหาอุปสรรค ปัจจัยความสำเร็จที่เกี่ยวข้องและให้ข้อเสนอแนะในการนำยุทธศาสตร์การส่งเสริมการเรียนรู้ของครอบครัวไปใช้ในระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อไป โดยมีขั้นตอนดังนี้ 1) การศึกษาเอกสารวิชาการและงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาความต้องการและแนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับครอบครัว 2) การศึกษาสภาพการณ์ ปัญหา และความต้องการเกี่ยวกับการเรียนรู้ของครอบครัวในพื้นที่ที่เลือกเป็นกรณีศึกษา 2 พื้นที่ พร้อมทั้งการจัดเวทีระดมความคิดระดับท้องถิ่นเพื่อร่วมกันค้นหาแนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้ของครอบครัว และ 3) การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการในระดับท้องถิ่น เพื่อพัฒนายุทธศาสตร์การส่งเสริมการเรียนรู้ของครอบครัว รวมทั้งเพื่อประเมินสัมฤทธิ์ผลเบื้องต้นของการพัฒนายุทธศาสตร์ดังกล่าว ตลอดจนร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคและปัจจัยความสำเร็จที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะในการนำยุทธศาสตร์นี้ไปใช้ในระดับท้องถิ่นต่อไป

ผลการวิจัย พบว่า แนวโน้มโลกที่เปลี่ยนแปลงไปมีนัยต่อการเรียนรู้ของครอบครัวยุคใหม่ เนื่องจากพลังของครอบครัวอันเป็นรากฐานความเข้มแข็งให้ชุมชนและสังคมนั้นกำลังอ่อนล้าลงอันเป็นผลจากโครงสร้างครอบครัวที่เปลี่ยนไป ในการนี้ครอบครัวยุคใหม่ต้องการชุดความรู้ที่พอเพียงต่อการเท่าทันกระแสความเปลี่ยนแปลงต่างๆ การวิจัยครั้งนี้พบว่า อปท. สามารถมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาแนวทางและดำเนินกิจกรรมการส่งเสริมการเรียนรู้ของครอบครัว และสนับสนุนปัจจัยเงื่อนไขให้เอื้อต่อการเรียนรู้และปรับตัวภายใต้รูปแบบครอบครัวที่หลากหลายในแต่ละท้องถิ่น ทั้งนี้ยุทธศาสตร์ของอปท. เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของครอบครัวควรครอบคลุมสาระสำคัญ 4 ประการคือ 1) ยุทธศาสตร์เรียนรู้เพื่อเท่าทันความเปลี่ยนแปลง 2) ยุทธศาสตร์พื้นที่สร้างสรรค์สำหรับครอบครัว 3) ยุทธศาสตร์เรียนรู้ทักษะชีวิตเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันให้ครอบครัว และ 4) ยุทธศาสตร์การเสริมพลังเครือข่ายคนทำงานด้านครอบครัว ส่วนในมิติการจัดการนั้นอปท.ควรยึดหลักการทำงาน 4 ประการ คือ (1) การจัดการบนฐานข้อมูล รวมถึงการเฝ้าระวังสภาพการณ์ครอบครัวและการพัฒนาตัวชี้วัดครอบครัวระดับท้องถิ่น (2) การจัดการแบบพหุภาคี ร่วมกับหน่วยงานภายนอก (3) การจัดการแบบบูรณาการเพื่อการพัฒนาครอบครัวในพื้นที่อย่างเป็นองค์รวม และ (4) การจัดการเชิงระบบ โดยมีการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ แผนบุคลากร และแผนงบประมาณด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ของครอบครัวเข้าสู่ระบบแผนงานประจำปีของอปท.

ภาควิชา นโยบาย การจัดการ และความเป็นผู้นำทางการศึกษา
สาขาวิชา พัฒนศึกษา
ปีการศึกษา 2553

ลายมือชื่อนิสิต.....อุทุมพร อินทจักร์
ลายมือชื่อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก.....
ลายมือชื่อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม.....จิตตินันท์

4984766927 : MAJOR DEVELOPMENT EDUCATION

KEYWORDS: FAMILY LEARNING, LOCAL ADMINISTRATIVE ORGANIZATIONS

AUTUMPORN INTACHAK: DEVELOPMENT OF STRATEGIES TO PROMOTE FAMILY LEARNING FOR LOCAL ADMINISTRATIVE ORGANIZATIONS. ADVISOR: AMORNWICH NAKORNTHAP, PH.D.,

CO-ADVISOR: ASSOC. PROF. CHITTINUN TEJAGUPTA, PH.D., 400 pp.

The purposes of this research are: 1) to study the various approaches to promote family learning; 2) to develop family's learning promotion strategies for local administrative organizations and; 3) to evaluate its preliminary accomplishments along with the analysis of problems and related success factors for the implementation of these strategies, in order to reach practical recommendations for local administrative organizations in bringing these strategies to effective use in the future. The research procedure was divided into three steps as followed: 1) a comprehensive review of research and literature related to family's learning needs and various approaches to promote family learning activities 2) a survey of current situation, problems and needs of families in two localities selected as case studies along with a series of brainstorming sessions with local participants to collaboratively seek ways and means to promote family's learning; and 3) a series of local workshops to develop local strategies to promote family's learning and to evaluate preliminary accomplishments of local administrative organization's effort in developing those strategies, and to collaboratively analyze and identify problems and success factors involved in the process in order to attain practical recommendations for utilizing these strategies at local level.

The research found several social trends having significant implications on the learning of modern families amidst the fact that the strength of family units as the foundation of community and social coherence has been weakened by the drastic change in family structure. Therefore, modern families need an adequate set of knowledge in order to keep up with social changes. The research found that local administrative organizations could have a very important role in developing and implementing strategies to promote family learning activities and providing necessary conditions to support learning capabilities and adaptiveness of various forms of family units in their local communities. The research found that the key strategies of local administrative organizations to promote family's learning include: 1) Strategies to promote family learning to cope with social changes; 2) Strategies to promote creative family spaces 3) Strategies to promote the learning of life skills for families and 4) Strategies to empower family networks at local level. In regard to management aspects, local administrative organizations should hold up four core principles: (1) Fact-based or research-based management, including the development of local family watch system and local indicators related to family conditions; (2) Cooperative management with networking relationships with other support agencies and communities; (3) Holistic management to enrich all dimensions of family strength; and (4) Systematic management with strategic planning, personnel planning and budget planning regarding family learning promotion well-developed and incorporated into annual plan of the local administrative organizations.

Department: Educational Policy, Management and Leadership

Field of Study: Development Education

Academic Year: 2010

Student's Signature.....

Advisor's Signature.....

Co-advisor's Signature.....

A. Intachak

A. Nakornthap

Chittinun Tejagupta

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ด้วยความกรุณาจากบุคคลสำคัญหลายท่าน ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ ดร. อมรวิรัช นาครทรรพ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้เพิ่มสาระในชีวิตของผู้วิจัยด้วยความเมตตา การให้คำปรึกษา การอบรมสั่งสอน ตลอดจนโอกาสและประสบการณ์ในการทำงานที่ดีที่สุดอีกครั้งหนึ่งของชีวิต และรองศาสตราจารย์ ดร. จิตตินันท์ เดชะคุปต์ ที่คอยเตือนสติให้ฝึกจิต สะท้อนความคิดของตนเองเพื่อเพิ่มพลังที่ดีให้ชีวิตในระหว่างการทำวิทยานิพนธ์

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชื่นชนก โควินท์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เลขา ปิยะอัจฉริยะ และอาจารย์ ดร. หทัยรัตน์ ทัพบร คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ชี้แนะแนวทางให้โอกาสทางการศึกษา และคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทให้ผู้วิจัยสำเร็จการศึกษาในสาขาพัฒนศึกษา ได้ดังปรารถนา

กราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์จินตนา เวชมี และครอบครัวทุกคนรอบคอบในพื้นที่เทศบาลเมืองอโยธยา และอบต.หนองปลิง ที่ทุกท่านได้ให้ความช่วยเหลือให้ผู้วิจัยมีโอกาสที่จะศึกษาในงานที่สนใจ และให้ความเมตตาผู้วิจัยเสมือนคนในครอบครัวเดียวกัน

ขอบคุณคุณพัชรา เอี่ยมกิจการ คุณมัทนียา พงศ์สุวรรณ สำหรับความอดทน ความพยายาม และความวิริยะที่มีร่วมกันในการศึกษาที่ทำให้พวกเรา มีวันแห่งความสำเร็จนี้

ขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัศวิทย์ เรืองรอง อาจารย์ ดร.นลินรัตน์ รักกุล อาจารย์ ดร.วรวิมล สุภาพ สำหรับความสัมพันธ์อันเหนียวแน่น และการดูแลผู้วิจัยอย่างดียิ่งตลอดมา

ขอบคุณพี่น้องทุกคนในครอบครัวสถาบันรามจิตติที่คอยช่วยเหลือ และแบ่งเบาภาระงาน และภาระใจในระหว่างการศึกษา โดยเฉพาะดร.จุฬากรณ์ มาเสถียรวงศ์ที่มีวิสัยคิดดี ให้ผู้วิจัยเสมอ คุณคัมภีร์ วชิรเชื่อนพันธ์ และคุณเกินศักดิ์ ศรีสวย ที่คอยช่วยเหลือและเป็นเพื่อนยามผู้วิจัยเหน็ดเหนื่อยในการทำงานในพื้นที่

ผู้วิจัยใคร่ขอกราบพระคุณ พี่ๆ เพื่อนๆ และผู้มีพระคุณที่มีได้เอื้อนนาม ซึ่งกรุณาอบความรัก ความห่วงใย กำลังใจ และสนับสนุนด้วยดีเสมอมาจนสำเร็จการศึกษา

เหนือสิ่งอื่นใด ใคร่ขอกราบขอบพระคุณมารดา และน้องสาวสุดที่รักที่เป็นทั้งกองเสบียง ขุนคลัง พลังใจ ดวงวิญญาณบิดาและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายที่ช่วยให้ผู้วิจัยมีพลังความคิดสามารถสรรค์สร้างงานวิจัยชิ้นนี้

ท้ายที่สุด กราบขอบพระคุณกองทุนรัชดาภิเษกสมโภช จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ได้มอบ “ทุน 90 ปี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย” รุ่นที่ 10 ให้ผู้วิจัยโดยทุนดังกล่าวเป็นเสมือนแหล่งเพาะเมล็ดพันธุ์แห่งความเจริญงอกงามสำหรับการพัฒนาความรู้ในการสร้างประโยชน์ต่อวงวิชาการและวงการพัฒนาด้านการศึกษาสืบไป

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฎ
สารบัญภาพ.....	ฐ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฑ
บทที่ 1 : บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามวิจัย.....	5
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	5
ขอบเขตและวิธีการดำเนินการวิจัย.....	5
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	6
คำจำกัดความของการวิจัย.....	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	8
บทที่ 2 : เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
ส่วนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับครอบครัว.....	9
ประวัติความเป็นมาของการศึกษาเกี่ยวกับครอบครัว.....	9
ครอบครัวและเครือญาติ.....	11
นิยามของครอบครัว.....	14
ลักษณะโครงสร้างของครอบครัว.....	17
ประเภทของครอบครัว.....	18
แนวคิดเกี่ยวกับครอบครัวและชีวิตคู่.....	21
แบบของครอบครัว.....	21
ครอบครัวในฐานะองค์การและสถาบันสังคม.....	24
หน้าที่ของครอบครัว.....	24
ส่วนที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับสภาพการณ์ครอบครัวในปัจจุบัน	
และแนวโน้มครอบครัวในอนาคต.....	34
สถานการณ์ครอบครัวในปัจจุบัน.....	34

	หน้า
ปัญหาวิกฤตของครอบครัวไทย.....	40
แนวโน้มของครอบครัวในอนาคต.....	44
บทเรียนและแบบอย่างที่ดีจากต่างประเทศ.....	47
<u>ส่วนที่ 3 การเรียนรู้ของครอบครัว.....</u>	<u>52</u>
การส่งเสริมการเรียนรู้ของครอบครัว.....	53
การเรียนรู้ของครอบครัวในมิติต่างๆ	56
ความสำคัญของการเรียนรู้ของครอบครัว.....	64
ตัวอย่างกิจกรรมการเรียนรู้ในต่างประเทศ.....	64
การวิจัยเกี่ยวกับ “ครอบครัว”	67
<u>ส่วนที่ 4 ยุทธศาสตร์การเรียนรู้ของครอบครัว.....</u>	<u>73</u>
ความหมายของ “ยุทธศาสตร์”	73
ยุทธศาสตร์การศึกษาในประเทศไทย.....	77
ยุทธศาสตร์การศึกษาในท้องถิ่น.....	79
ปัจจัยเงื่อนไขการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.....	87
ยุทธศาสตร์การวิจัยและการพัฒนาเฉพาะพื้นที่	88
ยุทธศาสตร์การเรียนรู้ของครอบครัว.....	90
<u>ส่วนที่ 5 แนวคิดเรื่องชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.....</u>	<u>93</u>
แนวความคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น.....	96
ความหมายของการปกครองส่วนท้องถิ่น.....	96
องค์ประกอบการปกครองท้องถิ่น.....	99
วัตถุประสงค์ของการปกครองท้องถิ่น.....	100
ความสำคัญของการปกครองท้องถิ่น.....	100
หน้าที่ความรับผิดชอบของหน่วยการปกครองท้องถิ่น.....	103
แนวคิดทฤษฎีการปกครองท้องถิ่นและการกระจายอำนาจ.....	103
การแบ่งเขตการปกครองของประเทศไทย.....	106
<u>ส่วนที่ 6 แนวคิดการวิจัยแบบมีส่วนร่วม.....</u>	<u>108</u>
บทสรุป.....	112
<u>สรุป : กรอบแนวคิดของการวิจัย.....</u>	<u>114</u>

	หน้า
บทที่ 3 : วิธีดำเนินการวิจัย.....	115
แนวทางและวิธีดำเนินการวิจัย.....	115
กรอบการวิเคราะห์ข้อมูล.....	121
บทที่ 4 แนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้ของครอบครัว.....	123
การศึกษาบริบทและแนวโน้มต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้และปรับตัวของ ครอบครัว.....	124
บริบทและแนวโน้มการเปลี่ยนของโลกยุคใหม่ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ของ ครอบครัว.....	124
บริบทและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของโลกมีผลต่อรูปแบบของครอบครัว ยุคใหม่.....	141
การศึกษา “โจทย์การเรียนรู้ของครอบครัวยุคใหม่”.....	147
บริบทที่เปลี่ยนไปบริบทที่เปลี่ยนไปในการกำหนดเป้าหมายของการเรียนรู้ ของครอบครัว.....	148
โจทย์การเรียนรู้ใหม่ของครอบครัวภายใต้บริบทโลกที่เปลี่ยนไป.....	150
แนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้ของครอบครัว.....	168
การเรียนรู้ด้วยตนเอง.....	170
การเรียนรู้และการขัดเกลาทางสังคม.....	173
การเรียนรู้ผ่านเครือข่าย.....	175
การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชน.....	176
บทที่ 5 : การศึกษาสภาพการณ์ ปัญหา และความต้องการเกี่ยวกับการเรียนรู้ของ ครอบครัวในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา : กรณีศึกษา.....	184
ตอนที่ 1 ข้อมูลจังหวัดพระนครศรีอยุธยา.....	185
สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา.....	185
แนวทางการพัฒนาของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่ผ่านมา.....	195
ข้อมูลสภาพการณ์ด้านเด็ก เยาวชนและครอบครัวของ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.....	198
ตอนที่ 2 ข้อมูลเทศบาลเมืองอโยธยา.....	202
สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานสำคัญของเทศบาลเมืองอโยธยา.....	202
แนวทางการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลเมืองอโยธยาที่ผ่านมา.....	209

	หน้า
ข้อมูลสภาวการณ์ด้านเด็ก เยาวชนและครอบครัวของเทศบาล เมืองอโยธยา.....	221
ตอนที่ 3 ข้อมูลองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลิง.....	252
สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานสำคัญของอบต.หนองปลิง.....	252
แนวทางการพัฒนาท้องถิ่นของอบต.หนองปลิงที่ผ่านมา.....	256
ข้อมูลสภาวการณ์ด้านเด็ก เยาวชนและครอบครัวของอบต.หนองปลิง.....	265
บทที่ 6 : ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการเรียนรู้ของครอบครัว	
สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.....	299
<u>ตอนที่ 1</u> กระบวนการจัดทำยุทธศาสตร์การส่งเสริมการเรียนรู้ของครอบครัวสำหรับ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.....	300
1.ขั้นการ “ตั้งโจทย์” จากข้อมูลสภาวการณ์ครอบครัวในพื้นที่.....	300
2.ขั้นการ “วางแผนร่วมกัน” ของคนในพื้นที่.....	308
3.ขั้นการ “ลงมือปฏิบัติ” โครงการ/แผนงาน.....	314
4.ขั้นการ “ติดตามและประเมินผล” โดยการถอดบทเรียน เพื่อสรุปการทำงาน.....	320
<u>ตอนที่ 2</u> การนำเสนอยุทธศาสตร์การส่งเสริมการเรียนรู้ของครอบครัวสำหรับองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น.....	325
<u>ตอนที่ 3</u> การศึกษาปัจจัยที่เอื้อต่อการจัดการยุทธศาสตร์การส่งเสริมการเรียนรู้ของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.....	341
บทที่ 7 : สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	356
สรุปผลการวิจัย.....	357
อภิปรายผลการวิจัย.....	366
ข้อเสนอแนะของการวิจัย.....	373
รายการอ้างอิง.....	376
ภาคผนวก.....	383
ภาคผนวก ก.....	384
ภาคผนวก ข.....	388
ภาคผนวก ค.....	392
ประวัติผู้วิจัย.....	400

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 : สถิติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม.....	35
ตารางที่ 2 : ประเภทครอบครัวของไทย.....	36
ตารางที่ 3 : ร้อยละของเด็กที่อยู่ใต้เส้นความยากจนของประเทศต่างๆ ในสหภาพยุโรป ออสเตรเลีย สหรัฐอเมริกา เปรียบเทียบระหว่างเด็กที่มีทั้งพ่อและแม่กับเด็ก ที่มีแม่หรือพ่อคนเดียว.....	37
ตารางที่ 4 : ปัญหาระบบสวัสดิการแม่และเด็กและครอบครัวของไทยเมื่อเทียบกับ ประเทศอื่นๆ.....	38
ตารางที่ 5 : จำนวนเด็กกำพร้าพ่อหรือแม่หรือทั้งพ่อแม่และแม่ อันเนื่องมาจากพ่อแม่เสียชีวิตจากการติดเชื้อเอดส์.....	39
ตารางที่ 6 : บทบาทของครอบครัวต่อแนวคิดเรื่องการพัฒนาสมอง.....	40
ตารางที่ 7 : เปรียบเทียบสัดส่วนของการทอดทิ้งเด็กและผู้สูงอายุ.....	42
ตารางที่ 8 : สำคัญการศึกษาแนวคิดและแนวโน้มเกี่ยวกับครอบครัว.....	50
ตารางที่ 9 : สรุปแนวโน้มและการเรียนรู้ของครอบครัวในอนาคต.....	67
ตารางที่ 10 : ตัวอย่างของงานที่ได้ศึกษาครอบครัว.....	71
ตารางที่ 11 : สัดส่วนในการจัดสรรงบประมาณสำหรับการลงทุนด้านการศึกษาของอปท....	81
ตารางที่ 12 : สรุปจำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2550-2552.....	87
ตารางที่ 13 : การเปรียบเทียบระหว่างกระบวนทัศน์เก่ากับกระบวนทัศน์ใหม่ทาง การศึกษา.....	128
ตารางที่ 14 : รูปแบบและเป้าหมายของการศึกษาอันเป็นผลจากการปฏิรูปเพื่ออนาคตใน ศตวรรษที่ 21.....	131
ตารางที่ 15 : แนวโน้มโลกที่กระทบต่อรูปแบบและการเรียนรู้ของครอบครัวไทย.....	138
ตารางที่ 16 : จำนวนตำบล/หมู่บ้าน/เทศบาล/อบต. ในแต่ละอำเภอของจังหวัด พระนครศรีอยุธยา.....	186
ตารางที่ 17 : จำนวนคดีและการจับกุมโดยแยกตามประเภทกลุ่มความผิด.....	189
ตารางที่ 18 : จำนวนประชากรที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป จำแนกตามสภาพแรงงาน.....	193

	หน้า
ตารางที่ 19: แสดงจำนวนผู้ใช้ไฟฟ้าและการจำหน่ายกระแสไฟฟ้ารวม จังหวัดพระนครศรีอยุธยาปี 2552.....	194
ตารางที่ 20 : แสดงจำนวนสถิติประปาของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาประจำปี 2552.....	194
ตารางที่ 21 : จำนวนครัวเรือนและประชากรของเทศบาลเมืองอโยธยา.....	205
ตารางที่ 22 : จำนวนครัวเรือนและสุขุมตัวอย่างในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา.....	225
ตารางที่ 23 : ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา.....	226
ตารางที่ 24 : ข้อมูลพื้นฐานของครอบครัวในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา.....	227
ตารางที่ 25 : สภาพการณ์ครอบครัวด้าน “การดูแลบุตรหลาน” ในครอบครัว.....	229
ตารางที่ 26 : สภาพการณ์ครอบครัวด้านการ “ใช้เวลา” ในครอบครัว.....	230
ตารางที่ 27 : สภาพการณ์ครอบครัวด้านการ “สื่อสาร” ในครอบครัว.....	232
ตารางที่ 28 : สภาพการณ์ครอบครัวด้าน “การสนับสนุนการเรียนรู้” ในครอบครัว.....	233
ตารางที่ 29 : สภาพการณ์ครอบครัวด้าน “การตั้งกฎกติกาและระเบียบวินัย” ในครอบครัว.....	235
ตารางที่ 30 : ข้อมูลจำนวนประชากรแยกชาย-หญิง และครัวเรือนแยกตามหมู่บ้าน.....	253
ตารางที่ 31 : จำนวนการสุขุมตัวอย่างของอบต.หนองปลิง.....	268
ตารางที่ 32 : ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามในเขตอบต.หนองปลิง.....	269
ตารางที่ 33 : ข้อมูลพื้นฐานครอบครัวในเขตอบต.หนองปลิง.....	270
ตารางที่ 34 : สภาพการณ์ครอบครัวด้าน “การดูแลบุตรหลาน” ในครอบครัว.....	271
ตารางที่ 35 : สภาพการณ์ครอบครัวด้าน “การใช้เวลา” ในครอบครัว.....	272
ตารางที่ 36 : สภาพการณ์ครอบครัวด้าน “การสื่อสาร” ในครอบครัว.....	274
ตารางที่ 37 : สภาพการณ์ครอบครัวด้าน “การสนับสนุนการเรียนรู้” ในครอบครัว.....	275
ตารางที่ 38 : สภาพการณ์ครอบครัวด้าน “การตั้งกฎกติกาและระเบียบวินัย” ในครอบครัว.....	277

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 : ลำดับชั้นของยุทธศาสตร์.....	74
ภาพที่ 2 : ความคิดเชิงยุทธศาสตร์.....	76
ภาพที่ 3 : แนวคิดชุมชน ของศ.นพ.ประเวศ วะสี.....	95
ภาพที่ 4 : ตราประจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา.....	185
ภาพที่ 5 : แผนที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.....	185
ภาพที่ 6 : ตราประจำเทศบาลเมืองอโยธยา.....	203
ภาพที่ 7 : การดำเนินกิจกรรมเวที “ครอบครัวเข้มแข็ง อโยธยาน่าอยู่” ณ โรงแรมอุทองอินน์ วันที่ 23 มกราคม 2554.....	241
ภาพที่ 8 : ภาพกิจกรรมจากหนังสือพิมพ์มวลชนปีที่ 31 ฉบับที่ 768 วันอังคารที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554.....	241
ภาพที่ 9 : บันทึกการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กลุ่ม “การใช้เวลากับคนในครอบครัว”.....	243
ภาพที่ 10 : บันทึกการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กลุ่ม “การสื่อสารในครอบครัว”.....	244
ภาพที่ 11 : บันทึกการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กลุ่ม “การสนับสนุนการเรียนรู้ใน ครอบครัว”.....	246
ภาพที่ 12 : บันทึกการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ กลุ่ม “การตั้งกฎกติกาและระเบียบวินัยในครอบครัว”.....	248
ภาพที่ 13 : ตราประจำองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลิง.....	256
ภาพที่ 14 : บรรยากาศงานวันแห่งชาติของอบต.หนองปลิง ณ ลานวัดมาบพระจันทร์.....	260
ภาพที่ 15 : บรรยากาศการจัดกิจกรรม “ครอบครัวสัมพันธ์” เมื่อวันที่ 19 กันยายน 2554 ณ วัดมาบพระจันทร์.....	280
ภาพที่ 16 : การวางแผนการสำรวจสภาพการ ณ์ครอบครัวในพื้นที่อบต.หนองปลิง.....	284
ภาพที่ 17 : บรรยากาศการตั้งโจทย์ระบุปัญหาครอบครัวของอบต. หนองปลิง.....	286
ภาพที่ 18 : ผลการจัดกิจกรรมเรื่อง “นาฬิกาครอบครัว”.....	287
ภาพที่ 19 : กิจกรรม “ครอบครัวในฝัน”.....	291
ภาพที่ 20 : สรุปกระบวนการพัฒนายุทธศาสตร์การส่งเสริมการเรียนรู้ของครอบครัว สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.....	364

สารบัญแผนภูมิ

	หน้า
แผนภูมิที่ 1: เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยสภาวะการณ์ครอบครัวของเทศบาลเมืองอโยธยา ในแต่ละด้าน.....	237
แผนภูมิที่ 2: เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยสภาวะการณ์ครอบครัวของอบต.หนองปลิง ในแต่ละด้าน.....	278